Valiokunnan lausunto LaVL 22/2018 vp– HE 123/2018 vp

Lakivaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019 (HE 123/2018 vp): Asia on saapunut lakivaliokuntaan mahdollisen lausunnon antamista varten valtiovarainvaliokunnalle. Määräaika: 22.10.2018.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- lainsäädäntöneuvos Jyri Inha, valtiovarainministeriö
- kansliapäällikkö Pekka Timonen, oikeusministeriö
- talousjohtaja Tapio Laamanen, oikeusministeriö
- osastopäällikkö, ylijohtaja Arto Kujala, oikeusministeriö
- presidentti Timo Esko, korkein oikeus
- presidentti Kari Kuusiniemi, korkein hallinto-oikeus
- laamanni Tuomas Nurmi, Helsingin käräjäoikeus
- ylituomari Pirjo Pyhäjärvi, Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
- apulaisvaltakunnansyyttäjä Jukka Rappe, Valtakunnansyyttäjänvirasto
- hallintojohtaja Joanna Autiovuori, Valtakunnansyyttäjänvirasto
- kehitysjohtaja Pauli Nieminen, Rikosseuraamuslaitos
- valtakunnanvouti Juhani Toukola, Valtakunnanvoudinvirasto

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Rovaniemen hovioikeus
- Lounais-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
- Oikeusrekisterikeskus
- Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto
- Suomen tuomariliitto ry

Valmis
5.0

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Hallituksen esityksessä valtion talousarvioksi vuodelle 2019 oikeusministeriön hallinnonalan määrärahat ovat noin 976 miljoonaa euroa. Kun vuosittain vaihtelevia vaalimenoja ei oteta huomioon, määrärahataso on 37 miljoonaa euroa kuluvaa vuotta suurempi. Määrärahojen kasvun taustalla ovat muun muassa palkkojen tarkistukset ja WinCapita-kokonaisuuteen liittyvien korvausten maksatukset. Oikeusministeriön mukaan hallinnonalan taloudellinen tilanne on tällä hetkellä turvattu.

Lakivaliokunnan mielestä vuoden 2019 talousarvioesitykseen sisältyy useita myönteisiä määrärahoja oikeusministeriön hallinnonalalle. Esimerkkinä voidaan mainita talous- ja velkaneuvontaan sekä ylivelkaantuneiden aseman parantamiseen kohdennetut määrärahat. Näihin liittyen talous- ja velkaneuvontaan kohdistetaan oikeusaputoimistoille 12,7 miljoonaa euroa, mikä on 3 miljoonaa euroa enemmän kuin nykyinen taso. Lisäksi ylivelkaantuneiden aseman parantamiseen osoitetaan tuomioistuimille 2 miljoonan euron lisämääräraha velkomusasioiden joutuisaan käsittelyyn ja ulosottolaitokselle miljoona euroa velallisten neuvonnan tehostamiseen. Niin ikään on myönteistä, että myös ensi vuonna turvapaikanhakijoiden oikeusturvan edellyttämistä voimavaroista huolehditaan, sillä turvapaikkaa koskevien valitusten määrä vaikuttaa olevan edelleen suuri (HE, s. 153, 174 ja 177). Lisäksi Rikosseuraamuslaitokselle esitetään määrärahalisäyksiä johtuen rangaistuksia kiristävistä lainsäädäntömuutoksista. Vaikka edellä mainitut vuodelle 2019 kohdennetut määrärahat ovat myönteisiä, lakivaliokunta toteaa, että niissä on pitkälti kyse lisäyksistä, joilla kompensoidaan lainsäädäntömuutosten aiheuttamia voimavaratarpeita. Kyse ei siten ole toimijoiden voimavaratilannetta aidosti parantavista määrärahoista.

Saadun selvityksen valossa vaikuttaa kuitenkin yleisesti ottaen siltä, että oikeusministeriön hallinnonalalla tullaan ensi vuosi toimeen esitetyillä määrärahoilla. Ensi vuoden määrärahoihin liittyy kuitenkin eräitä puutteita, joita käsitellään jäljempänä tarkemmin.

Äärimmäisen huolissaan lakivaliokunta on kuitenkin oikeusministeriön hallinnonalan voimavaroista ensi vuotta pitemmällä tähtäimellä. Valiokunta pitää välttämättömänä yhteiskunnallisen arvokeskustelun käymistä oikeusvaltion asemasta, merkityksestä ja rahoittamisesta. Tätä lakivaliokunnan keskeisintä huolta käsitellään lausunnossa vuoden 2019 määrärahojen jälkeen.

Oikeusministeriön hallinnonalan vuoden 2019 määrärahat

Oikeusministeriön hallinnonalalle vuodelle 2019 esitettyjen määrärahojen osalta lakivaliokunta kiinnittää huomiota kahteen seikkaan: yhdenvertaisuusvaltuutetun ja tuomarin koulutuksen voimavaroihin.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu

Yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävänä on valvoa yhdenvertaisuuslain noudattamista asianomaisen lainsäädännön mukaisesti sekä muutoinkin edistää yhdenvertaisuuden toteutumista ja ehkäis-

tä syrjintää. Lisäksi valtuutettu valvoo ulkomaalaisten maasta poistamista sekä toimii kansallisena ihmiskaupparaportoijana.

Lakivaliokunta on vuoden 2018 talousarvioesitystä koskevassa lausunnossaan (LaVL 13/2017 vp) pitänyt tärkeänä, että yhdenvertaisuusvaltuutetun lakisääteiselle tehtävälle valvoa ulkomaalaislain nojalla maasta poistamisen täytäntöönpanoa osoitetaan riittävä vakituinen määräraha. Valiokunta piti perusteltuna myös määräaikaista lisärahoitusta palautettavien määrän vuoksi.

Yhdenvertaisuusvaltuutetulta nyt saadun selvityksen mukaan maasta poistamisen valvontaan suunnattuja resursseja on pystytty lisäämään niin, että vuoden 2019 talousarviomäärärahasta kolmen henkilötyövuoden resurssi on suunnattu kyseiseen tehtävään. Ihmiskaupparaportoinnin resurssit (1 htv) eivät kuitenkaan yhdenvertaisuusvaltuutetun mukaan vastaa viranomaisten ja järjestöjen tiedon, koulutuksen ja tuen tarpeita. Yhdenvertaisuusvaltuutetun mukaan sen tehtävät ovat muutoinkin viime vuosina laajentuneet ja valtuutetulle tulleiden syrjintäyhteydenottojen määrä on jatkuvasti lisääntynyt.

Edellä esitettyyn viitaten lakivaliokunta pitää tärkeänä, että yhdenvertaisuusvaltuutetun toimintaedellytykset turvataan.

Tuomareiden koulutus

Tuomareiden koulutukseen on vuoden 2019 talousarvioesityksessä varattu 674 000 euron määräraha.

Tuomioistuinten tehtävänä on laadukkaiden lainkäyttöratkaisujen tekeminen kohtuullisessa ajassa. Tuomioistuimet takaavat viime kädessä kansalaisten perus- ja ihmisoikeuksien sekä oikeusturvan toteutumisen. Tuomareiden ammattitaitovaatimukset ovat korkeat, ja ne ovat viime vuosina kasvaneet toimintaympäristön monimutkaistumisen ja kansainvälistymisen seurauksena. Myös kielellisten oikeuksien toteutumisen turvaaminen asettaa vaatimuksia tuomarikunnalle. Onkin tärkeää, että tuomarikunta on ammattitaitoista ja pätevää.

Tuomareiden koulutusjärjestelmä on vastikään uudistettu. Vuoden 2017 alussa aloittaneen tuomarinkoulutuslautakunnnan tehtävänä on muun ohessa huolehtia tuomioistuinten jäsenille, esittelijöille, valmistelijoille, käräjänotaareille ja muulle henkilöstölle järjestettävän koulutuksen suunnittelusta yhteistyössä oikeusministeriön ja tuomioistuinten kanssa. Lisäksi syyskuussa 2017 on aloitettu kolmevuotinen asessorikoulutus. Käsitellessään tuomareiden koulutusta koskevaa uudistusta lakivaliokunta kiinnitti erityistä huomiota tuomarin koulutuksen kustannuksiin ja sille kohdennettujen voimavarojen riittävyyteen (LaVM 8/2016 vp). Eduskunta hyväksyi lakivaliokunnan mietinnön pohjalta lausuman, jossa edellytetään hallituksen seuraavan uudistuksen toimivuutta ja vaikutuksia muun muassa näiltä osin.

Nyt käsiteltävänä olevan talousarvioesityksen yhteydessä saadun selvityksen valossa vaikuttaa lakivaliokunnan mukaan kuitenkin siltä, että tuomareiden koulutukseen käytettävissä olevat voimavarat ovat riittämättömät. Ottaen huomioon edellä mainitut uudistuksen käsittelyssä esitetyt kannanotot lakivaliokunta ei pidä tilannetta tyydyttävänä ja kiinnittää valtiovarainvaliokunnan huomiota tilanteeseen. Uudistuksen mukaisesti tulisi kehittää keskitettyä tuomareille suunnattua

koulutustoimintaa. Näin ollen voimavarojen tulisi tulevina vuosina olla nyt esitettyä huomattavasti korkeammat, mihin tulee jatkossa kiinnittää huomiota.

Oikeusministeriön hallinnonalan voimavarat vuoden 2019 jälkeen

Oikeusvaltio ja sen ydintoiminnot

Hallitusohjelmassa päätetty kuntien kustannusten karsiminen 1 mrd. eurolla (ns. JTS miljardin euron säästö) on päätetty laajentaa koskemaan koko julkista sektoria. Valtion toiminnan digitalisaation ja tuottavuuden kehittämisen osalta valtion kaikkia toimintamenoja vähennetään vuodesta 2020 alkaen 0,5 prosenttia vuosittain perustuen hallinnonalakohtaisiin toimintamenoihin vähennettynä toimitilamenoilla. Oikeusministeriön, sisäministeriön ja puolustusministeriön hallinnonalojen sekä tullin säästövaatimusta on kuitenkin huojennettu 0,3 prosenttiin. Oikeusministeriön hallinnonalalla säästö on -1,8 milj. euroa v. 2020, -3,5 milj. euroa v. 2021 ja -5,3 milj. euroa v. 2022. Ilman turvallisuuden sektoreille osoitettua säästön huojennusta oikeusministeriön hallinnonalan säästö olisi v. 2022 ollut -8,8 milj. euroa eli -3,5 milj. euroa kehyspäätöksen säästöä voimakkaampi (ks. LaVL 4/2018 vp).

On sinänsä myönteistä, että oikeusministeriön hallinnonalalla JTS-säästövaatimus on eräitä muita hallinnonaloja pienempi. Lakivaliokunta on kuitenkin erittäin huolissaan säästövaatimuksen vaikutuksista oikeusministeriön hallinnonalan toimijoiden toimintakykyyn sekä kansalaisten oikeusturvaan, minkä vuoksi se suhtautuu säästövaatimukseen äärimmäisen kriittisesti (ks. myös LaVL 4/2018 vp). Lakivaliokunta painottaa, että oikeusministeriön hallinnonalan toimijat suorittavat oikeusvaltion ydintehtäviä. Kuten talousarvioesityksessäkin todetaan, oikeusjärjestelmän vakaa ja luotettava toiminta on yhteiskunnan ja kansantalouden suotuisan kehityksen perusedellytys (s. 153). On myös muistettava, että oikeusministeriön hallinnonalalla menot koostuvat suurelta osin henkilöstö- ja toimitilakustannuksista. Toimitiloista säästämisen mahdollisuudet ovat kuitenkin rajalliset, jolloin säästöpaineet kohdistuvat väistämättä henkilöstön määrään. Kun työmäärää ja työtehtäviä on vaikea vähentää ja työn laadusta ei hallinnonalalla voida oikeusturvasyistä tinkiä, henkilöstön määrän vähentäminen vaikuttaa väistämättä asioiden käsittelyaikoihin. Pitkillä asioiden käsittelyajoilla ja oikeudenkäynneillä on kuitenkin vakavat vaikutukset kansalaisiin ja yrityksiin sekä koko yhteiskunnan ja talouden toimintaan. Lakivaliokunta painottaakin, että oikeudenhoidon toimijoiden voimavaroista huolehtiminen on yhteiskunnan kokonaisedun mukaista. Valiokunta myös muistuttaa, että oikeusministeriön hallinnonalan määrärahat ovat hyvin pienet verrattuna moneen muuhun hallinnonalaan ja että toimijoiden määrärahatilanteen kohentamisessa ei ole valtiontalouden kannalta kyse suurista summista.

Edellä esitetyn valossa lakivaliokunta peräänkuuluttaa yhteiskunnallista arvokeskustelua oikeusvaltion asemasta ja merkityksestä ja siitä, miten ja millaisilla voimavaroilla oikeusvaltio tulevaisuudessa rahoitetaan. Oikeusturvan ei tule olla riippuvainen talouden suhdanteista, vaan se on turvattava kaikkina aikoina. Rahoituksen osalta kyse on siitä, kohdistetaanko ja millä tavoin valtion säästöpäätökset myös oikeusministeriön hallinnonalan ydintoimintoihin. Aihe on akuutti ottaen huomioon hallinnonalalla pitkään jatkuneet leikkaukset, niukka perusrahoituksen taso sekä edellä mainitut vaativat JTS-säästövaatimukset. Lakivaliokunta korostaa, että oikeusvaltio ja sen toimivuus eivät ole itsestäänselvyyksiä, vaan niistä tulee pitää jatkuvasti huolta. Yhtenä osana tällaista huolta pitämistä on asianmukaisen ja riittävän rahoituksen turvaaminen.

Arvokeskustelua oikeusvaltioteemasta tukee myös se, että oikeusvaltio ja sen kunnioittaminen ovat tällä hetkellä ajankohtaisia aiheita myös EU:n tasolla ja kansainvälisesti laajemminkin toimintaympäristön muutosten vuoksi. Valiokunnan mielestä oikeusvaltioteeman tulisikin näkyä tulevissa eduskuntavaaleissa ja hallitusohjelmassa, ja sen tulisi olla keskeinen teema myös tulevalla Suomen EU:n puheenjohtajuuskaudella. Kaiken kaikkiaan lakivaliokunta pitää oikeusvaltion toimivuuden nostamista yhteiskunnallisen keskustelun keskiöön ensiarvoisen tärkeänä.

Tuomioistuinlaitos

Oikeusvaltion ytimessä ovat riippumattomat ja itsenäiset tuomioistuimet. Tuomioistuinten asianmukaisilla ja riittävillä voimavaroilla on merkitystä tuomioistuinten riippumattomuuden ja itsenäisyyden kannalta, ja ne varmistavat sen, että tuomioistuimet voivat perustuslain ja kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti antaa oikeusturvaa laadukkaasti ja kohtuullisessa ajassa. Tällä on suuri merkitys niille kansalaisille ja yrityksille, jotka joutuvat omassa asiassaan asioimaan tuomioistuimessa, sekä yhteiskunnan ja talouden toimivuudelle laajemmin. Valiokunta katsookin, että laadukkaasti ja tehokkaasti toimiva oikeuslaitos on oikeudenmukaisen ja turvallisen yhteiskunnan sekä kilpailukykyisen ja toimivan talouden edellytys.

Edellä esitetty huomioon ottaen valiokunta on huolestunut siitä, että vaikka tuomioistuimille on viime vuosina myönnetty erityisiä lisämäärärahoja, ne eivät ole korjanneet perusrahoituksen liian kireää tilaa. Lakivaliokunta on huomauttanut asiasta toistuvasti jo vuosien ajan, mutta tilanteeseen ei ole tullut korjausta (ks. mm. LaVL 4/2018 vp, LaVL 13/2017 vp, LaVL 7/2017 vp, LaVL 7/2016 vp, LaVL 6/2015 vp, LaVL 6/2013 vp, LaVL 5/2012 vp, LaVL 18/2011 vp, LaVL 17/2011 vp, LaVL 13/2010 vp ja LaVL 6/2010 vp). Valiokunta on ollut pitkään huolestunut myös tuomioistuinten määräaikaisista virkasuhteista, joiden taustalla on riippuvaisuus määräaikaisesta rahoituksesta (ks. LaVL 4/2018 vp, LaVL 13/2017 vp, LaVL 7/2017 vp, LaVL 7/2016 vp, LaVL 6/2015 vp, LaVL 17/2014 vp, LaVL 12/2013 vp, LaVL 6/2013 vp). Henkilöstön, tuomioistuinten toimintakyvyn sekä tuomareiden perustuslaillisen aseman kannalta kestävintä ja perustelluinta on huolehtia siitä, että tuomioistuinten perusrahoitus on riittävällä tasolla ja tuomarin virat vakinaisia.

Erityisen huolestuttava on edellä käsitelty JTS-säästövaatimus, sillä se tulee kaventamaan myös tuomioistuinten toimintaedellytyksiä. Lakivaliokunnan korkeimmalta oikeudelta saaman selvityksen mukaan JTS-säästö on huojennettunakin todella vaikea tuomioistuinten kannalta ja tulee käytännössä tarkoittamaan henkilöstön määrän vähentämistä, mistä ovat seurauksena pidemmät käsittelyajat ja oikeusturvan heikentyminen.

Perusrahoituksen kireys koskee myös hallintotuomioistuimia, vaikka niille on kohdennettu voimavaroja turvapaikkaa koskevien asioiden käsittelyyn. Lakivaliokunnan mukaan hallintotuomioistuinten tulisi voida ratkaista asiat kohtuullisessa ajassa kaikissa asiaryhmissä. Lisäksi valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota siihen, että hallintotuomioistuinten asiamääriin vaikuttavia lainsäädäntömuutoksia valmistellaan useilla eri hallinnonaloilla. Yksittäisissä hallituksen esityksissä usein arvioidaan, ettei esityksellä ole merkittäviä vaikutuksia hallintotuomioistuimiin. Yhteisvaikutus hallintotuomioistuimiin voi kuitenkin olla merkittävä, kun lainsäädäntömuutoksia sisältyy useisiin eri esityksiin. Lakivaliokunta pitääkin tärkeänä, että tällaisia yhteisvaikutuk-

sia pyritään arvioimaan ja seuraamaan, minkä vuoksi eri ministeriöiden tulisi tehdä tiivistä lainvalmisteluyhteistyötä oikeusministeriön kanssa.

Syyttäjälaitos

Rikosvastuun toteuttamisen kannalta on välttämätöntä, että syyttäjälaitoksella on asianmukaiset ja riittävät voimavarat. Syyttäjälaitoksen voimavaroista on aiheellista kantaa huolta, sillä valiokunnan saaman selvityksen mukaan rikosten määrä ei ole vähentynyt, vaan se on pikemminkin kasvussa. Alkuvuonna 2018 saapuneiden asioiden määrä on lähtenyt kasvuun ollen 10 % suurempi kuin alkuvuonna 2017. Samalla pitkän aikavälin kehityksessä laajojen ja vaativien rikosjuttujen osuus saapuneista asioista on kasvanut voimakkaasti.

Toisaalta erilaisten toimenpiteistä luopumisratkaisujen osuus on kymmenen vuoden ajanjaksolla selvästi lisääntynyt ja nostettujen syytteiden määrä merkittävästi vähentynyt. Valtakunnansyyttäjänviraston mukaan vuonna 2006 syyte nostettiin noin 79 %:ssa saapuneista asioista (noin 62 600 asiassa), kun vuonna 2017 syyte nostettiin noin 66 %:ssa saapuneista asioista (noin 53 000 asiaa). Toimenpiteistä luopumisratkaisuista erityisen paljon ovat lisääntyneet esitutkinnan rajoittamiset (syyttäjien osalta noin 2 327 kpl vuonna 2006 ja 16 864 kpl vuonna 2017). Mahdollisuuksia poiketa syytepakosta on jatkuvasti lisätty, joten toimenpiteistä luopumisratkaisujen käytön yleistymiselle on lainsäädännön tuki. Valtakunnansyyttäjänviraston mukaan voidaan kuitenkin arvioida, että syyttäjälaitoksen sopeuttaessa toimintaansa tiukkoihin määrärahakehyksiin on voimavarojen keskittämisellä vaativien juttujen hoitamiseen ja toimenpiteistä luopumisten määrän kehityksellä todennäköisesti syy-yhteys.

Edellä esitetyn valossa on lakivaliokunnan mielestä aiheellista kysyä, onko mainittu kehitys rikosvastuun toteuttamisen ja oikeusjärjestelmän uskottavuuden kannalta perusteltu. On ilmeistä, että nostettujen syytteiden määrän lisääminen edellyttäisi syyttäjien voimavarojen lisäämistä. Lisäksi huomioon tulisi ottaa muiden rikosasioiden käsittelyketjussa toimivien viranomaisten voimavaratarpeet.

Tietojärjestelmähankkeet

Oikeusministeriön hallinnonalalla on käynnissä useita tietojärjestelmähankkeita, joiden tarkoituksena on tehostaa hallinnonalan toimijoiden toimintaa. Hankkeiden hyötyjen saavuttamiseksi on välttämätöntä, että hankkeet toteutuvat suunnitellussa aikataulussa ja kustannuslaskelmissa.

Tältä osin ei ole tyydyttävää, että yleisten tuomioistuinten ja syyttäjien tieto- ja asianhallintajärjestelmähanke (AIPA) on viivästynyt vuosilla ja tulee maksamaan huomattavasti aiemmin arvioitua enemmän. Oikeusministeriöltä saadun tiedon mukaan oikeusministeriön ja valtiovarainministeriön AIPA-hanketta koskevassa yhteistyöpöytäkirjassa (20.8.2012) hankkeen kehittämisen kustannuksiksi arvioitiin yhteensä 34,4 milj. euroa, missä ei ole mukana istuntosali-infrasta aiheutuvia kustannuksia. Tämän hetkinen kustannusarvio ilman istuntosali-infrasta aiheutuvia kustannuksia on 57 milj. euroa, joka on 22,6 milj. euroa yhteistyöpöytäkirjassa todettua enemmän. Edellä esitetyn valossa ja ottaen huomioon, että AIPA-hankkeen rahoituksessa on siirrytty oikeusministeriön omarahoitusvaiheeseen, lakivaliokunnan mielestä voidaan kysyä, onko perus-

teltua ja tarkoituksenmukaista, että vastuun mainituista lisäkustannuksista joutuu kantamaan oikeusministeriön hallinnonala.

Harmaan talouden torjunta

Harmaan talouden torjuntaan on usean vuoden ajan kohdennettu erityisiä määrärahoja. Lakivaliokunta on pitänyt talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjunnan tukemista tärkeänä, koska kyse on pysyväisluonteisesta rikollisuudesta, jonka torjunnalla voidaan saavuttaa merkittäviä valtiontaloudellisia hyötyjä (ks. esim. LaVL 6/2010 vp, LaVL 17/2011 vp ja LaVL 6/2013 vp).

Erillistä määrärahaa harmaan talouden torjuntaan ei kuitenkaan ole viime vuosina osoitettu syyttäjille. Tämä johtuu siitä, että vuoden 2016 talousarviossa syyttäjälaitokselle tehtiin 3,3 miljoonan euron pysyvä tasokorotus, joka vastasi syyttäjille vuoden 2015 talousarviossa harmaan talouden torjuntaan osoitettua lisämäärärahaa.

Myöskään tuomioistuinlaitokselle ei ole viime vuosina kohdennettu erityisiä määrärahoja harmaan talouden torjuntaan. Tämä on valiokunnan mielestä ymmärrettävää siinä mielessä, että erilliset korvamerkityt määrärahat ovat ongelmallisia tuomioistuinten riippumattomuuden kannalta. Toisaalta ja ottaen huomioon edellä tuomioistuinten perusrahoituksesta esitetty valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että lisämäärärahan osoittamatta jättämistä ei ole tuomioistuimille kompensoitu vakituisella tasokorotuksella, kuten syyttäjien osalta on tehty.

Ulosottolaitokselle erillistä määrärahaa harmaan talouden torjuntaan on osoitettu myös viime vuosina, ja tällä hetkellä lisämääräraha on noin 1,3 miljoonaa euroa. Kyseinen rahoitus kuitenkin päättyy vuoden 2019 lopussa.

Lakivaliokunta kiinnittää huomiota edellä esitettyyn ja pitää tärkeänä harmaan talouden torjunnan tukemisen jatkamista. Perustelluinta kuitenkin olisi, että harmaan talouden torjunnan lisämäärärahat olisivat pysyviä ja osa toimijoiden perusrahoitusta myös tuomioistuin- ja ulosottolaitoksessa (ks. myös LaVL 7/2016 vp).

Vankilaverkosto

Pohjois-Suomen vankiloita koskevan kahden vankilan mallin ratkaisun myötä vankilat säilytetään sekä Oulussa että Vaalassa ja niissä toteutetaan vankiloiden uudisrakentaminen nopealla aikataululla. Lakivaliokunta on ratkaisuun tyytyväinen (ks. mm. LaVL 13/2017 vp, LaVL 7/2017 vp, LaVL 15/2016 vp, LaVL 7/2016 vp ja LaVL 6/2015 vp).

Rikosseuraamuslaitos laatii vuoteen 2035 ulottuvan toimitilasuunnitelman. Rikosseuraamuslaitoksen mukaan nykyinen vankilaverkosto on osittain huonokuntoinen ja vankipaikkakapasiteetti rajallinen ottaen huomioon muun muassa rangaistuspolitiikan kiristyminen lainsäädäntömuutosten myötä. Myös tutkintavankeusuudistukseen liittyvä tutkintavankien erillääänpitovaatimus on hankala toteuttaa nykyisissä vankiloissa ja vaatii lisäinvestointeja useaan vankilaan. Lakivaliokunta toteaa, että vankimäärän nousu vaikuttaa keskittyvän Etelä-Suomeen, minkä vuoksi Etelä-Suomen vankipaikkoihin on aiheellista kiinnittää toimitilasuunnitelmassa erityistä huomiota.

Valiokunnan lausunto LaVL 22/2018 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Lakivaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 17.10.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Kari Tolvanen kok
jäsen Eeva-Johanna Eloranta sd
jäsen Katja Hänninen vas
jäsen Johanna Karimäki vihr
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Antero Laukkanen kd
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Ilmari Nurminen sd
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Veera Ruoho kok
jäsen Mari-Leena Talvitie kok
jäsen Ville Tavio ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Tuokila